

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Barbary Pořízkové a soudců JUDr. Petra Mikeše Ph.D., a JUDr. Radana Malíka v právní věci žalobce: **V. G.**, zast. JUDr. Annou Doležalovou, MBA, advokátkou se sídlem Štěpánská 633/49, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 9. 2014, č. j. OAM-85/LE-BE02-LE05-2014, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 4. 8. 2015, č. j. 29 Az 35/2014 – 79,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 4. 8. 2015, č. j. 29 Az 35/2014 - 79, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Podanou kasační stížností se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhá zrušení v záhlaví označeného rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové (dále jen „krajský soud“), kterým byla jako nedůvodná podle ustanovení § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného specifikovanému v záhlaví. Tímto rozhodnutím žalovaný rozhodl o žádosti stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany tak, že mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění účinném v posuzované době (dále jen „zákon o azylu“), se neuděluje.

[2] Stěžovatel podal dne 6. 5. 2014 žádost o udělení mezinárodní ochrany, kterou odůvodnil strachem z výkonu trestu odnětí svobody, který mu uložil ukrajinský trestní soud po zmanipulovaném trestním procesu za to, že se dopustil autonehody, v jejímž důsledku má poškozený následky v podobě poškození oka. Dalším důvodem jeho žádosti byla skutečnost, že si na jeho ztracený pas někdo půjčil peníze a věřitel teď tyto peníze vymáhá od něj. Současně poukázal na neutěšenou bezpečnostní situaci na Ukrajině.

[3] Proti rozhodnutí žalovaného podal žalobu, které však krajský soud nepřisvědčil. Dle soudu stěžovatel nenaplnil azylové důvody podle § 12 písm. a) ani b) zákona o azylu. Uvedl, že ani správní orgán ani soud nejsou oprávněni hodnotit rozhodování ukrajinských soudů,

stěžovatel měl obhájce, jednání soudu se účastnil. Určitá míra korupce taktéž nemůže odůvodnit udělení mezinárodní ochrany. O účelovosti žádosti jasně hovoří to, že o mezinárodní ochranu požádal až v době, kdy mu hrozilo správní vyhoštění. Soud neuvěřil ani jeho tvrzení o ztrátě pasu a „půjčce“ na jeho jméno. I kdyby ovšem toto tvrzení mělo reálný podklad, ani tak by nebylo azylově relevantním důvodem. Krajský soud nepřisvědčil ani námitce ohledně povolání do armády v případě návratu do vlasti. Nejistil důvody hodné zvláštního zřetele, pro které by bylo možné udělit humanitární azyl podle § 14 zákona o azylu, neshledal ani důvody podle § 13 a § 14b téhož zákona. Konstatoval, že při návratu do země původu nehrozí stěžovateli nebezpečí vážné újmy dle § 14a zákona o azylu, a to ani z důvodu hrozby výkonu trestu odnětí svobody, který by musel dosáhnout mimořádného stupně pro případné konstatování nutnosti udělit doplňkovou ochranu, ani z důvodu tamějšího konfliktu.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[4] Proti rozsudku krajského soudu brojí stěžovatel kasační stížností, jejíž důvody podřazuje pod § 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s. Setrvává na svém stanovisku, že žalovaný nezjistil stav věci tak, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti. Soud přesto napadené správní rozhodnutí nezrušil.

[5] Má za to, že se soud nevypořádal řádně s jeho žalobní námitkou, že ačkoliv trestní stíhání samo o sobě nepředstavuje pronásledování ve smyslu zákona o azylu, v jeho případě šlo o trestní stíhání neoprávněné a zmanipulované. Poukázal na vysokou zkorumpovanost ukrajinského justičního systému, v němž běžně dochází k porušení práva na spravedlivý proces. Namítal nedostatečné zjištění všech rozhodných skutečností, např. zastavení jeho vydání na Ukrajinu, čímž se krajský soud nezabýval. Je povinností správních orgánů a soudů taková relevantní tvrzení vyvrátit, měly zjistit, zda lze spoléhat na objektivitu a nezkorumpovanost justičního systému na Ukrajině.

[6] Dále mu není jasné, proč považuje správní orgán i soud jeho tvrzení o ztrátě pasu a „půjčce“ za nevěrohodná a nelogická. K takovým situacím dochází i v České republice, správní orgán a soud se měly spíše zabývat tím, zda by mu byla v případě pronásledování soukromými osobami poskytnuta adekvátní pomoc, zda existuje systém ochrany proti takovým osobám. Jeho absenci stěžovatel namítal, správnímu orgánu ani soudu se jeho tvrzení nepodařilo vyvrátit.

[7] Rovněž namítal nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku, jelikož se soud nevypořádal s námitkou, že podmínky v ukrajinských věznicích jsou tristní a že pobyt v ukrajinském vězení lze označit za nelidské a ponižující zacházení. Správní orgán si však o situaci v ukrajinských věznicích neobstaral jedinou informaci.

[8] Závěrem uvedl, že se krajský soud nevypořádal s tvrzením, že ačkoliv k eskalaci konfliktu došlo pouze v některých oblastech Ukrajiny, je politická situace napjatá v celé zemi, a to i na západě Ukrajiny.

[9] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že považuje své rozhodnutí i napadený rozsudek za správný a zákonný a popřel oprávněnost kasačních námitek.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[10] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že byla podána včas a stěžovatel je zastoupen advokátkou (§ 105 s. ř. s.).

pokračování

[11] Ve věcech mezinárodní ochrany se Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 104a s. ř. s. zabývá otázkou, zda podaná kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatele. K podrobnějšímu vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany (azyly) lze pro stručnost odkázat na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39 (publikované pod č. 933/2006 Sb. NSS). Podle tohoto rozhodnutí se o případ přijatelnosti kasační stížnosti může jednat mj. tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do právního postavení stěžovatele. Zároveň je třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoli pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí by bylo odlišné. V nyní souzené věci k takto výraznému pochybení krajského soudu došlo, podanou kasační stížnost lze tedy ve smyslu § 104a s. ř. s. kvalifikovat jako přijatelnou.

[12] Stěžovatel v kasační stížnosti namítal, že se krajský soud nevypořádal s jeho námitkou, dle níž podmínky v ukrajinských věznicích jsou tristní a pobyt zde lze označit za nelidské či ponižující zacházení. Napadl tedy samotnou přezkoumatelnost rozsudku pro nedostatek důvodů rozhodnutí. Vlastní přezkum rozhodnutí je možný pouze za předpokladu, že napadené rozhodnutí splňuje kritéria přezkoumatelnosti. Tedy, že se jedná o rozhodnutí srozumitelné, které je opřeno o dostatek relevantních důvodů, z nichž je zřejmé, proč krajský soud rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku rozhodnutí.

[13] V posuzovaném případě ovšem kritéria přezkoumatelnosti nebyla naplněna. Nejvyšší správní soud ověřil, že se krajský soud v odůvodnění napadeného rozsudku žalobní námitkou vyjadřující obavu stěžovatele z nastoupení výkonu trestu odnětí svobody z důvodu nelidských podmínek a hrozby nelidského a ponižujícího zacházení v ukrajinských věznicích vůbec nezabýval.

[14] Dle setrvalé judikatury Ústavního soudu je jedním z principů představujících součást práva na řádný proces, jakož i pojmu právního státu, povinnost soudů své rozsudky řádně odůvodnit, ve správním soudnictví s odkazem na § 54 odst. 2 s. ř. s. (k tomu srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 20. 6. 1995, sp. zn. III. ÚS 84/94, zveřejněný pod č. 34 ve svazku č. 3 Sbírký nálezů a usnesení Ústavního soudu, nálezy Ústavního soudu ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. III. ÚS 94/97, zveřejněný pod č. 85 ve svazku č. 8 Sbírký nálezů a usnesení Ústavního soudu či nálezy Ústavního soudu ze dne 21. 10. 2004, sp. zn. II ÚS 686/02). Z odůvodnění musí vyplývat vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé. Nepřezkoumatelné rozhodnutí nedává dostatečné záruky pro to, že nebylo vydáno v důsledku libovůle a způsobem porušujícím ústavně zaručené právo na spravedlivý proces.

[15] Z uvedené ustálené judikatury Ústavního soudu vyšel při svém rozhodování i Nejvyšší správní soud, a to například v rozhodnutích ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003 – 52, ze dne 8. 4. 2004, č. j. 4 Azs 27/2004 – 74 nebo ze dne 25. 11. 2004, č. j. 7 Afs 3/2003 – 93 a zejména v rozsudku ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005 – 44 (publ. pod č. 689/2005 Sb. NSS), který citované judikáty shrnuje. Plyne z něj, že z odůvodnění napadeného rozhodnutí by mělo být jednoznačně zřejmé, proč soud nepovažoval argumentaci stěžovatele za důvodnou a proč považuje žalobní námitky za liché, mylné nebo vyvrácené. Dále lze poukázat na usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 7. 2009, č. j. 8 Afs 73/2007 – 107, v němž odkázal na nálezy Ústavního soudu ze dne 17. 12. 2008, sp. zn. I. ÚS 1534/08, který vyslovil, že *„je-li povinností krajských soudů vyplývající z práva na spravedlivý proces podle článku 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod to, aby se vypořádaly i s námitkami žalobců uplatněných opožděně,*

a to z pohledu včasnosti jejich uplatnění, tím spíše je dána povinnost krajských soudů vypořádat se s námitkami uplatněnými v žalobě, tedy řádně a včas“.

[16] Nezbyvá tedy, než s přihlédnutím k uvedeným rozhodnutím rozsudek krajského soudu zrušit a vrátit mu věc k dalšímu řízení s tím, že v novém řízení bude povinen vypořádat se s námitkou neutěšených podmínek v ukrajinských věznicích a s případným vlivem těchto podmínek na udělení mezinárodní ochrany. V důsledku opomenuté žalobní námítky je nutno označit rozsudek krajského soudu z tohoto důvodu za nepřezkoumatelný dle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. (k níž by kasační soud musel dle § 109 odst. 3 s. ř. s. přihlížet z úřední povinnosti). Nepřezkoumatelné rozhodnutí již z podstaty věci nelze podrobit meritornímu zkoumání; to ovšem neznamená, že tak nelze učinit z pohledu dalších stížních námitek.

[17] Soud se dále musel zabývat i další namítanou nepřezkoumatelností napadeného rozhodnutí. Ta je spatřována v řádném nevypořádání se s některými žalobními námitkami, konkrétně námitkami ohledně zmanipulovaného a neoprávněného trestního stíhání, námitkou zkorumpovaného ukrajinského justičního systému, v důsledku něž dochází k porušování práva na spravedlivý proces, soud nezhodnotil ani okolnosti zastavení řízení o vydání stěžovatele na Ukrajinu. Žalovaný si k uvedeným otázkám neobstaral jedinou informaci, žalovaný ani soud nezjistili, zda lze spoléhat na objektivitu a nezkorumpovanost justičního systému na Ukrajině.

[18] Krajský soud i žalovaný ve svých rozhodnutích uvedli, že fakt trestního stíhání v zemi původu není azylově relevantním důvodem a že nejsou příslušnými orgány pro jakýkoli přezkum správnosti rozhodování ukrajinských trestních soudů. S uvedeným Nejvyšší správní soud zcela souhlasí a má za to, že vypořádání obsažené ve správním rozhodnutí i napadeném rozsudku je stručné, ale dostatečné. Z rozsudku je zcela zřejmé, proč soud rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku rozhodnutí. Jedná se o srozumitelné rozhodnutí opřené o dostatek relevantních důvodů. Totéž lze konstatovat i ve vztahu k rozhodnutí žalovaného.

[19] Uvedené platí i s ohledem na to, že tyto námitky nemohou naplnit žádný z azylových důvodů dle zákona o azylu, a stěžovatel se ani žádného konkrétního azylového důvodu nedovolává. Nadto je třeba konstatovat, že obecné tvrzení o zkorumpovanosti a neobjektivitě trestního stíhání na Ukrajině bez konkretizace na posuzovaný případ jsou pro hodnocení žádosti o udělení mezinárodní ochrany irelevantní.

[20] Další námitka se týká „půjčky“, kterou na ztracený pas učinil někdo jiný, ovšem peníze jsou vymáhány po stěžovateli. Kasační námitka je postavena tak, že žalovaný i soud pouze konstatovali tvrzení o „půjčce“ za nelogická a nevěrohodná, místo aby se zabývali tím, zda by v případě pronásledování soukromými osobami (vymahači dluhu) byla poskytnuta adekvátní pomoc. Nejvyšší správní soud ověřil, že se krajský soud i žalovaný uvedenou otázkou zabývali dostatečně. Shoduje se při tom s krajským soudem v tom, že i kdyby tvrzení o „půjčce“ měla reálný základ, tvrzené okolnosti by nemohly znamenat azylově relevantní skutečnost.

[21] Z ustálené judikatury plyne, že pronásledování soukromými osobami zpravidla není samo o sobě dostatečným důvodem pro udělení mezinárodní ochrany, ve výjimečných případech ale může udělení mezinárodní ochrany odůvodnit (k tomu například rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 8. 2003, č. j. 4 Azs 5/2003 - 51, ze dne 10. 3. 2004, č. j. 3 Azs 22/2004 - 48, či ze dne 18. 12. 2003, č. j. 6 Azs 45/2003 - 49). Z další judikatury, zejména z rozsudků ze dne 16. 9. 2008, č. j. 3 Azs 48/2008 - 57, ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 - 70, publ. pod č. 1749/2009 Sb. NSS, ze dne 18. 12. 2008, č. j. 1 Azs 86/2008 - 101, publ. pod č. 1806/2009 Sb. NSS, nebo ve vztahu k Ukrajině například z usnesení ze dne 27. 3. 2013, č. j. 6 Azs 37/2012 - 27, však vyplývá, že v případě pronásledování

pokračování

soukromými osobami se musí postižená osoba v zásadě vždy obrátit nejprve s žádostí o pomoc na vnitrostátní orgány v zemi původu, pokud není zjevné, že tyto orgány nejsou schopny či ochotny účinnou ochranu poskytnout. Stěžovatel se však ani nepokusil této možnosti využít, nevedl žádné konkrétní důvody, na základě kterých by mu měla být ukrajinskými státními orgány taková pomoc odepřena, a žalovaný proto nemohl posoudit, zda by adekvátní ochrana byla v zemi původu poskytnuta. Ve stejné pozici byl potom i krajský soud.

[22] Poslední námitka se týkala bezpečnostní situace na Ukrajině. Stěžovatel se obává, že mu v souvislosti s tamní válečnou situací hrozí nebezpečí vážné újmy a má za to, že se s jeho námitkou krajský soud dostatečně nevypořádal. Nejvyšší správní soud ani této námitce nepřisvědčil. Krajský soud situaci na Ukrajině z bezpečnostního hlediska hodnotil, zabýval se i situací na západě země a v souladu s konstantní judikaturou Nejvyššího správního soudu dospěl k závěru, že bezpečnostní situace na západě Ukrajiny, není důvodem pro udělení mezinárodní ochrany.

[23] Podle judikatury Nejvyššího správního soudu (zejména rozsudku ze dne 13. 3. 2009, č. j. 5 Azs 28/2008 – 68, publ. pod č. 1840/2009 Sb. NSS) nestačí k udělení mezinárodní ochrany pouze reálná existence ozbrojeného konfliktu na území země původu žadatele, ale žadateli musí v důsledku takového konfliktu hrozit reálná újma, např. v podobě vážného a individuálního ohrožení života nebo tělesné integrity z důvodu svévolného násilí. V situacích tzv. totálního konfliktu hrozí vážná újma v zásadě každému žadateli přicházejícímu z této země původu či postiženého regionu, neboť pouhá přítomnost na území této země nebo regionu jej vystavuje reálnému nebezpečí ohrožení života a tělesné integrity. Pokud ozbrojený konflikt nemá charakter tzv. totálního konfliktu, musí žadatel „*prokázat dostatečnou míru individualizace, a to např. tím, že prokáže, (1) že již utrpěl vážnou újmu nebo byl vystaven přímým hrozbám způsobení vážné újmy ve smyslu čl. 4 odst. 4 kvalifikační směrnice; (2) že ozbrojený konflikt probíhá právě v tom regionu jeho země původu, ve kterém skutečně pobýval, a že nemůže nalézt účinnou ochranu v jiné části země; či (3) že jsou u něj dány jiné faktory (ať už osobní, rodinné či jiné), které zvyšují riziko, že terčem svévolného (nerozlišujícího) násilí bude právě on.*“

[24] K bezpečnostní situaci na Ukrajině se Nejvyšší správní soud vyjádřil např. v usnesení ze dne 15. 1. 2015, č. j. 7 Azs 265/2014 – 17, kde konstatoval, že „*[n]a Ukrajině nelze ani dříve, ani v současné době klasifikovat situaci jako „totální konflikt“, neboť probíhající ozbrojený konflikt nedosahuje takové intenzity, že by každý civilista z důvodu své přítomnosti na území Ukrajiny byl vystaven reálnému nebezpečí vážné újmy. Nutno upozornit, že se jedná o konflikt izolovaný pouze na východní části Ukrajiny, přičemž jeho intenzita i v dotčených oblastech výrazně kolísá.*“ Odkázat lze také na další rozhodnutí, ve kterých se této problematice věnoval, např. usnesení ze dne 31. 3. 2015, č. j. 4 Azs 15/2015 – 28, ze dne 30. 4. 2015, č. j. 9 Azs 13/2015 – 69, či ze dne 17. 6. 2015, č. j. 6 Azs 86/2015 – 31.

[25] Místem pobytu stěžovatele na území Ukrajiny byla obec Knjažoluka v Ivanofrankivské oblasti, která se nachází v západní části země. Západní část Ukrajiny nebyla vojenskými událostmi nijak významněji zasažena, a nelze tudíž dovozovat, že by zde hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy ve smyslu citovaných ustanovení zákona o azylu. Nejvyššímu správnímu soudu nejsou známy ani žádné jiné relevantní informace, na jejichž základě by vyvstaly pochybnosti, že by neudělením mezinárodní ochrany došlo k porušení zásady *non-refoulement*.

[26] Nad rámec výše uvedeného Nejvyšší správní soud dodává, že doporučení Ministerstva zahraničních věcí a nové události na západě Ukrajiny (v kasační stížnosti označené jako události z posledních dní) nebyly pro posouzení věci podstatné. Stěžovatel jimi dokládal, že „*politická situace je napjatá v celé zemi*“, to však samo o sobě nemá relevanci pro hodnocení konfliktu

jako totálního ve světle výše popsané judikatury ani nevypovídá o dostatečné míře individualizace ve vztahu ke stěžovateli.

IV. Závěr a náklady řízení

[27] Nejvyšší správní soud dospěl vzhledem k výše uvedenému k závěru, že kasační stížnost je částečně důvodná. Napadený rozsudek krajského soudu proto dle § 110 odst. 1 věty první s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, v němž je krajský soud vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

[28] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne v souladu s § 110 odst. 3 větou první s. ř. s. krajský soud v novém rozhodnutí.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. října 2015

JUDr. Barbara Pořízková
předsedkyně senátu